

Gebiedsbeschrijving

Deze wandeling voert langs de rand van Twello: te zien zijn het gemeentehuis, een paar scholen, burgerwoningen, een bosje, een landgoed en agrarisch gebied. Een lappendeken met dorpse bebouwing, nieuwbouw, landbouw en landgoed.

Geschiedenis

De omgeving van Twello wordt al lang door mensen gebruikt. Bodemvondsten in de directe omgeving van Voorst duiden erop dat dit tussen 8000 en 5000 voor Christus moet zijn gebeurd. De eerste permanente bewoning heeft waarschijnlijk zo'n 2000 jaar voor Christus plaatsgevonden. Later vond er vestiging plaats op de hogere delen. In 1818 werden de kernen Twello, Voorst, Wilp en Nijbroek samengevoegd tot de huidige gemeente Voorst. Twello is lang een klein dorp geweest dat onderdeel was van de gemeente Voorst.

Twello is erg oud: al in de 13de eeuw werd Twello vermeld. Pas in de 20ste eeuw is Twello tot ontwikkeling gekomen, mede door de bouw van een station aan de spoorlijn Apeldoorn – Deventer en de vestiging van grote slachterijen. De laatste daarvan sloot in 2004. Na de Tweede Wereldoorlog is het station van Twello afgebroken. Sinds 2006 is er een nieuw station.

In Twello en omgeving zijn (nog steeds) een aantal landgoederen te vinden. Zo is de Parckelaer al bekend in de 15de eeuw, Hartelaer in de 14de eeuw, evenals Duistervoorde en Hunderen zelfs in de 10de eeuw! Het bestaan van die landgoederen heeft vaak geleid tot het behoud van natuur en landschap.

Vanaf de 19de eeuw zijn er ook veel buitens gebouwd door de rijkere Deventenaren.

Hackforts Veenhuis wordt al genoemd in 1298. Het huidige huis dateert uit de 16de eeuw, maar is in 1858 en 1932 ingrijpend veranderd.

IVN Apeldoorn

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap. Zo'n 23.000 vrijwilligers zijn actief in 170 lokale afdelingen. Jaarlijks organiseren zij talloze excursies, cursussen, wandelingen en opleidingen. Door de laagdrempelige en educatieve activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur.

IVN Apeldoorn organiseert activiteiten als excursies, fietstochten, cursussen, lezingen, landschapsonderhoud en voor jong en oud. Voor mensen die zelf op pad willen in de natuur, zijn er wandel- en fietsroutes gratis te downloaden.

Meer informatie op www.ivn-apeldoorn.nl

Volg [ivn.apeldoorn](https://www.facebook.com/ivn.apeldoorn) ook op

IVN Apeldoorn steunen?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid of vriend te worden. Voor een vriendenprijs van € 12 per jaar ontvangt u vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale Nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van onze activiteiten in ons werkgebied, de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via lidworden.ivn-apeldoorn.nl

Ommetjes

Ommetjes zijn korte routes die je uitnodigen in je eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar, ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis via de website ommetjes.ivn-apeldoorn.nl

Ommetje Twello Langs raadhuis en veenhuis

Het begin- en eindpunt: parkeerterrein bij het gemeentehuis, H.W. Iordensweg.

Lengte: circa 3 km

GPS: 52.236792, 6.10875

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Lekker een frisse neus halen met (klein)kinderen, collega's of gezellig bijkletsen met kennissen. Wandelen in het groen ontspant en is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn deelt graag leuke en leerzame natuurweetjes met u. Wandel dit ommetje en ontdek een fraai stukje Twello.

IVN streeft naar een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap

Ommetje Twello

Langs raadhuis en veenhuis

In de bomen tussen het parkeerterrein en de weg zit een kleine roekenkolonie.

Loop vanaf het parkeerterrein naar de weg en ga rechtsaf. Bij de school staat een speelhuis. Daar vlak bij staan een paar kleine bergdennen. Die zijn herkenbaar aan een doornachtig puntje op de schubben van de dennenkegels.

Ga rechtsaf de IJsbaanweg op. Op de hoek staat een beuk met een gegroefde stam. Beuken hebben meestal een gladde stam. Verderop rechts van de weg groeit klimop. Als de klimop in bloei staat, is het bijbehorende blad dat ruitvormig is, ook te zien. Verderop staan er berken langs de weg. Op de berk vlak voor de kruising zitten gele korstmossen. Verderop staat rechts een nieuwe school: AOC Oost.

Rechtsaf de meester Zwiersweg in, na circa 100 meter buigt de weg naar links. Wanneer het trottoir ophoudt, linksaf door het hekje. Neem het linker pad. In dit bosgebiedje groeien vlier, Spaanse aak, acacia en esdoorn.

gemeentehuis Voorst

Houd rechts aan en blijf het pad volgen tot bij de kruising van paden. Daar rechtsaf de beukenlaan in.

Langs dit pad groeien onder de bomen braam, brandnetel en klein springzaad.

Bij de verharde weg rechtdoor, het Schakerpad in. Bij de eerste eik links van de weg is opslag van vlier te zien. Verderop begint rechts het bos. In de eerste boom zit klimop en hop. Ook hier is vlier als ondergroei te zien.

Na ongeveer 50 meter rechts het hek door. Dan links door het klaphekje. De eerste boom links is een robinia (ook wel genaamd pseudo acacia). Die boom is herkenbaar aan de sterk gegroefde stam. Van oorsprong is dit een Noord-Amerikaanse boom, die in de 17de eeuw in Nederland is ingevoerd. De boom staat bekend om het harde hout, waarvoor hij ook wel wordt gekweekt. Verder groeien er beuk en Douglassparren. De Douglas is een naaldboom, die herkenbaar is aan de kegels. Tussen de schubben van de kegels zitten dunnere schubben met drie tongetjes.

Rechts bij een grasveld staat een rijtje meidoorns. Even verderop staan rechts verminkte beuken. Het is het restant van een beukenhaag, waar sinds lang geen onderhoud meer aan is gepleegd. Rechts is er nu zicht op het huis. Dit is Hackforts Veenhuis. Oorspronkelijk ontstaan halverwege de 16de eeuw, maar sindsdien regelmatig verbouwd en aangepast.

Paddenstoelen

Voor de herfst is de tijd van de paddenstoelen. Let eens op hoeveel vormen, kleuren en afmetingen je tegenkomt. Vele hebben een hoed op een steel, maar er zijn ook schijfvormige en bolvormige paddenstoelen. Sommige groeien op de bodem en andere op hout. Andere staan alleen terwijl er ook hele bundels of groepen te vinden zijn. De eigenlijke plant van een paddenstoel is vaak onzichtbaar: zij bestaat uit een massa fijne draden die voedsel opnemen, de zogenaamde zwamvlok. Paddenstoelen hebben geen bladgroen en daarom zijn ze afhankelijk van groene planten voor hun energie. Ze halen hun voedsel uit dode of levende planten, of ze leven samen met een boom, waarvan beide voordeel hebben. De paddenstoel die je ziet is de vrucht zoals de appel aan de appelboom. Hierin worden de sporen gevormd voor de voortplanting. Paddenstoelen spelen een belangrijke rol in de kringloop van de natuur.

Bij het einde van de bocht staat links een grote tamme kastanje. In Nederland worden de vruchten niet veel verzameld, maar in veel andere landen wel. Kom in de winter maar eens in HydePark Londen. Of in Turkije. Je kan de stalletjes niet missen.

Ook staan er hazelaars waarvan de noten door vogels en eekhoorns worden gegeten.

hazelaar

Bij de verharde weg links rechtdoor de verharde weg volgen. Rechts in het weiland is te zien, hoe alleenstaande bomen zich kunnen ontwikkelen. Veel breder, veel machtiger, dan bomen in het bos. Dat is ook te zien aan de bomen in deze laan. Aan de kant van de laan zijn de bomen veel minder breed uitgegroeid, dan aan de buitenkant. Wat duidelijk is, is dat licht is goed voor bomen is. Verderop kruisen we een greppel. Er groeit veel riet, tot in het weiland. Een teken dat er een hoge grondwaterstand is. Dat is vaak zo in het gebied tussen IJssel en Veluwe. Er komt in de lage gebieden Veluws grondwater als kwelwater naar boven. Inmiddels zijn flinke delen van de IJsselvallei verdroogd. Dat komt door waterwinning en omdat de grondwaterstand kunstmatig verlaagd wordt voor de landbouw. Dat gaat wel ten koste van de vroege rijke begroeiing.

Bij de grote weg rechtsaf, terug naar het beginpunt van dit ommetje.